

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI ÜLEMNÕUKOGU JA VALITSUSE TEATAJA

26. mai 1989

Nr. 18 (896)

24. aastakäik

SISUKORD

I

Eesti NSV Ülemnõukogu poolt vastuvõetud seadused ja otsused

(Eesti NSV Ülemnõukogu üheteistkümnenenda koosseisu
üheteistkümnes istungjärk)

217. Eesti NSV Ülemnõukogu otsus Eesti NSV Ülemnõukogu üheteistkümnenenda koosseisu üheteistkümnendal istungjärkul hääletamisel hääle lugemiseks komisjoni moodustamise kohta.
218. Eesti NSV Ülemnõukogu otsus Valde Roosmaa vabastamise kohta Eesti NSV Ülemnõukogu juhataja kohustest.
219. Eesti NSV Ülemnõukogu otsus Enn-Arno Sillari valimise kohta Eesti NSV Ülemnõukogu juhatajaks.
220. Eesti NSV Ülemnõukogu otsus Eesti NSV Ülemnõukogu saadikute volituste õigekestunnistamise kohta.
221. Eesti NSV Ülemnõukogu otsus Viktor Vahti vabastamise kohta Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretäri kohustest.
222. Eesti NSV Ülemnõukogu otsus Arno Almanni valimise kohta Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretäriks.
223. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi seadus Eesti NSV isemajandamise alustest.
224. Eesti NSV Ülemnõukogu otsus Eesti NSV üleminekust isemajandamisele.
225. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi seadus kodanike ühenduste kohta.
226. Eesti NSV Ülemnõukogu otsus Eesti NSV rahvakohtute mõnede rahvakohtunike valimise kohta.
227. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi seadus Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadluste kinnitamise kohta.

I

Eesti NSV Ülemnõukogu poolt vastuvõetud seadused ja otsused
(Eesti NSV Ülemnõukogu üheteistkümnenda koosseisu
üheteistkümnendes istungjärk)

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU OTSUS

217 Eesti NSV Ülemnõukogu üheteistkümnenda koosseisu üheteistkümnendal istungjärkul hääletamisel hääle lugemiseks komisjoni moodustamise kohta

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:
Moodustada Eesti NSV Ülemnõukogu üheteistkümnenda koosseisu üheteistkümnendal istungjärkul hääletamisel hääle lugemiseks komisjon järgmises koosseisus:

Komisjoni esimees

Hillar Evaldi p. Eller — rahvasaadik Käina valimisringkonnast nr. 182.

Komisjoni liikmed:

Valentina Mihhaili t. Boitsova — rahvasaadik Püssi valimisringkonnast nr. 102;

Valentina Vassili t. Loidap — rahvasaadik Kohtla-Järve Nõukogude valimisringkonnast nr. 100;

Johannes Hendriku p. Mets — rahvasaadik Koigi valimisringkonnast nr. 208;

Niina Nikolai t. Mihejeva — rahvasaadik Avinurme valimisringkonnast nr. 198;

Vladimir Juhannese p. Renser — rahvasaadik Tallinna Vabaduse valimisringkonnast nr. 20;

Linda Peetri t. Sirel — rahvasaadik Kose valimisringkonnast nr. 167;

Ants Aleksandri p. Tammleht — rahvasaadik Kingissepa Smuuli valimisringkonnast nr. 197;

Jaan Jaani p. Vares — rahvasaadik Tallinna Anveldi valimisringkonnast nr. 45.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL
Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär V. VAHT

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU OTSUS

218 Valde Roosmaa vabastamise kohta Eesti NSV Ülemnõukogu juhataja kohustest

Arvestades Eesti NSV Ülemnõukogu saadiku V. Roosmaa avaldusega tema vabastamiseks Eesti NSV Ülemnõukogu juhataja kohustest tervislikel põhjustel, Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:

Vabastada rahvasaadik Valde Ruudi p. Roosmaa Eesti NSV Ülemnõukogu juhataja kohustest.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär V. VAHT

Tallinn, 18. mail 1989.

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU OTSUS

219 Enn-Arno Sillari valimise kohta Eesti NSV Ülemnõukogu juhatajaks

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:

Valida rahvasaadik Enn-Arno Augusti p. Sillari Eesti NSV Ülemnõukogu juhatajaks.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär V. VAHT

Tallinn, 18. mail 1989.

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU OTSUS

220 Eesti NSV Ülemnõukogu saadikute volituste õigekstunnistamise kohta

Vaadatud läbi mandaatkomisjoni esildise, Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu vastavalt Eesti NSV konsultatsiooni 98. paragrahvile otsustab:

Tunnitada õigeks 12. veebruaril 1989 Tallinna Veimeri valimisringkonnast nr. 60 valitud Eesti NSV Ülemnõukogu saadiku Aleksei Kuzma p. Lukoškini ja Taebla valimisringkonnast nr. 161 valitud Eesti NSV Ülemnõukogu saadiku Ülo Oskari p. Uluotsa volitused.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär V. VAHT

Tallinn, 18. mail 1989.

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU OTSUS

221 Viktor Vahti vabastamise kohta Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretäri kohustest

Arvestades Eesti NSV Ülemnõukogu saadiku V. Vahti avaldusega, milles ta palub end vabastada Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretäri kohustest seoses üleminekuga teisele tööle, Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:

Rahuldada rahvasaadik Viktor Aleksandri p. Vahti palve ja vabastada ta Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretäri kohustest.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretäri eest

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe asetäitja B. MORONOV

Tallinn, 18. mail 1989.

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU OTSUS

222 Arno Almanni valimise kohta Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretäriks

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:

Valida rahvasaadik Arno Johannese p. Almann Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretäriks.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretäri eest

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe asetäitja B. MORONOV

Tallinn, 18. mail 1989.

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI SEADUS

223 Eesti NSV isemajandamise alused

Eesti NSV on suveräänne nõukogude sotsialistlik riik, millest tuleneb Eestimaa rahva õiguste prioriteet oma elukeskkonnale, tootmistingimustele ja loodusrikkustele. Eesti NSV kui rahvusvabariik teostab iseseisvat sotsiaal- ja majanduspoliitikat, ühitades seejuures oma rahvusriiklikke huve NSV Liidu kui liitriigi huvidega. Eesti NSV iseseisvat majanduspoliitikat realiseeritakse vabariigi isemajandamisena, mille puhul vabariigi kulud kaetakse tema enda tuludest ning Eesti NSV territooriumil

toimuvaid majandusprotsesse juhivad iseseisvalt vabariigi riigivõimu- ja -valitsemisorganid. Isemajandava Eesti NSV majandussuhteid NSV Liidu organite, teiste liiduvabariikide ja nende osade ning välisriikidega reguleeritakse omavaheliste kokkulepete ja lepingutega.

Eesti NSV kui liiduvabariigi majanduslik iseseisvus tuleneb NSV Liidu kui suveräänsete riikide liidu olemusest ning tugineb õigusriigi põhimõtetele.

I o s a.

Vabariigi isemajandamise mõiste, põhieesmärgid ja -printsüübid

Paragrahv 1. Eesti NSV isemajandamise mõiste

Eesti NSV isemajandamine on majanduselu korraldamise viis, mis lähtub Eesti NSV suveräänsusest, tema rahvamajanduse terviklikkusest ja suhtelisest eraldatusest NSV Liidu rahvamajanduskompleksis. Isemajandava Eesti NSV majandus funktsioneerib valdavalt iseregulatiivselt iselasuvuse, enesefinantseerimise, isejuhtimise ning enesekontrolli põhimõtetele, lähtudes Eesti NSV seadusandlusest.

Paragrahv 2. Eesti NSV vastutus isemajandamise oludes

Isemajandav Eesti NSV vastutab täielikult oma majandustegevuse efektiivsuse ja tulemuste eest vabariigi elanikkonna ees tema sotsiaalsete, materiaalsete ja vaimsete vajaduste rahuldamisel ning Eesti NSV loodusvarade säästlikul kasutamisel ja ökoloogiliselt rahuldava keskkonnaseisundi säilitamisel, samuti oma lepinguliste kohustuste täitmise eest suhetes NSV Liidu organite, teiste liiduvabariikide ja nende osade ning välisriikidega.

Paragrahv 3. Eesti NSV koht üleliidulises ja rahvusvahelises tööjaotuses

Eesti NSV võtab osa üleliidulisest ja rahvusvahelisest koostööst ja tööjaotusest oma looduslikele, demograafilistele ja kultuurilistele eeldustele ning võimalustele sobival viisil nii NSV Liidu rahvamajanduse kui ka maailmamajanduse raames ekvivalentse, vastastikku tulusa kaubavahetuse tingimustel.

Paragrahv 4. Eesti NSV majanduskompleksi terviklikkus

Kõik Eesti NSV territooriumil paiknevad ettevõtted, asutused ja organisatsioonid kuuluvad üldjuhul Eesti NSV rahvamajanduskompleksi, mida suunavad ainult Eesti NSV riigivõimu- ja -valitsemisorganid.

Eesti NSV riigiorganite loal ja vabariigi vastavate seaduste alusel võivad Eesti NSV-s töötada ka üleliidulised, samuti teiste liiduvabariikide ning välisriikide ja nende kodanike ettevõtted, asutused ja organisatsioonid.

Kõik Eesti NSV territooriumil asuvad ettevõtted, asutused ja organisatsioonid, sõltumata nende alluvusest ja kuuluvusest, on kohustatud järgima Eesti NSV seadusandlust.

Eesti NSV-le ja tema ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele, samuti üksikisikutele kuuluvaid majandusüksusi võib rajada ka NSV Liidu teistes liiduvabariikides ja välisriikides nende seadusandluse alusel.

Paragrahv 5. Eesti NSV isemajandamise põhieesmärgid

Eesti NSV isemajandamisel peetakse prioriteetseteks neid eesmärke, mis aitavad kaasa Eesti NSV kõigi elanike, sõltumata nende rahvusest ja kodakondsusest, elukvaliteedi tõstmisele, arengu- ja eneseteostusvõimaluste laiendamisele ning elukeskkonna ökoloogiliselt rahuldava seisundi säilitamisele ja parandamisele.

Majandustegevuse suunamisel lähtutakse vajadusest kindlustada põlisrahvuse jäämine oma ajaloolisel territooriumil poliitilist, kultuurilist ja sotsiaal-majanduslikku arengut määravaks põhisubjektiks. Eesti NSV majanduselus tuleb tagada eesti rahvuse osatähtsuse säilimine ja suurenemine, demograafilise situatsiooni paranemine, eesti rahvuse sotsiaalse ja professionaalse struktuuri taastootmine, kultuuritraditsioonide järjepidevus ning vaimse potentsiaali areng ja selle rakendamisvõimaluste laienemine.

Eesti NSV sotsiaalsete, majanduslike, kultuuriliste ja ökoloogiliste eesmärkidega vastuolus olevat tegevust tõkestatakse õiguslike ja majanduslike vahenditega.

Paragrahv 6. Majanduselu suunamine isemajandamise tingimustes

Eesti NSV riigivõimu- ja -valitsemisorganid suunavad vabariigi majanduselu valdavalt kaudsete majanduse reguleerimise meetoditega (maksud, krediidid, hinnad, sihtfondide eraldised jm.), lähtudes seejuures Eesti NSV normatiivaktidest ja sekkumata vahetult ettevõtete majandustegevusse. Riigiorganid koostavad Eesti NSV majanduse strateegilise arengu kavad ning loovad tugisüsteemid ja -fondid nende elluviimiseks, samuti teostavad diferentseeritud regionaal- ja struktuuripoliitikat, tagamaks vabariigi mõnede piirkondade ja rahvamajandusharude mahajäämusest ülesaamine. Majandustegevuse edendamiseks abistavad riigiorganid ettevõtteid ja organisatsioone toorme ja tehnoloogia hankimisel ning toodangule sobivate turustamisvõimaluste leidmisel.

Riik loob soodsad tingimused Eesti NSV majanduse arendamiseks kõrgtehnoloogia ja teadusmahuka tootmise alusel, teostades innovatsioonipoliitikat ja kasutades selleks majanduslikku soodustusrežiimi, toetades kõrgtehnoloogilisi arendusorganisatsioone, tagades rahvusvahelise side ja veonduse ning töötajate täiendus- ja ümberkoolituse. Välisriikide kapitali paigutamist vabariigi majandusse stimuleeritakse eelkõige tootmise moderniseerimise ja ümberprofileerimise huvides.

Paragrahv 7. Eesti NSV isemajandamise põhiprintsiibid

Isemajandava Eesti NSV majandussuhted on rajatud järgmistele printsiipidele:

1) omandusvormide paljusus ning kõigi omandusvormide riiklik kaitse;

2) ettevõtluse vabaduse ja turumajanduse arengu tagatus;

3) territoriaaljuhtimise detsentraliseeritus;

4) avatus ja partnerlus suhetes teiste NSV Liidu osadega, samuti majanduslikes välissuhetes.

Paragrahv 8. Omandusvormide paljusus

Eesti NSV-s eksisteerib omandusvormide paljusus. Omandus on seaduse kaitse all. Omanikule tekitatud kahju kuulub hüvitamisele vastavalt Eesti NSV seadusandlusele. Riik soodustab erinevate omandusvormide integratsiooni.

Omandusvormide paljusus loob tingimused ettevõtluse organisatsiooniliste vormide mitmekesisuseks.

Paragrahv 9. Pangandus ja raharinglus

Eesti NSV kompetentsi kuulub panganduse ja raharingluse korraldamine, kaasa arvatud oma raha sisseseadmine ning selle teiste valuutade, sealhulgas rubla kui NSV Liidu ühisvaluuta vastu vahetamise korra ja kursi kindlaksmääramine. Eesti NSV majanduse arendamise üheks eesmärgiks on saavutada Eesti NSV raha vaba konverteeritavus välisriikide valuuta suhtes.

Eesti NSV pangasüsteem koosneb Eesti NSV Keskpangast (Eesti Pank), kommertspankadest ning muudest spetsialiseeritud krediidasutustest. Eesti Pank on iseseisev organisatsioon, mille põhikirja kinnitab Eesti NSV Ülemnõukogu.

Paragrahv 10. Ettevõtluse vabaduse ja turumajanduse arengu tagatus

Ettevõtluse vabadus ja turumajanduse areng tagatakse Eesti NSV-s täisisemajandavate ettevõtete isarenemise soodustamisega ning nende õiguste ja tulude riikliku kaitsega. Kindlustatakse ettevõtete iseseisvus oma majanduselu korraldamisel ning soodustatakse nende organisatsioonilist mitmekesisust. Eesti NSV normatiivaktidega luuakse tootmise suurja väikevormide tekkimiseks ja arenguks võrdsed võimalused, tagades sellega vabariigisisese majanduse paindlikkuse ja ettevõtetevahelise konkurentsi, mis tõkestab monopolismi.

Ettevõtete tegevusse võib riik vahetult sekkuda vaid Eesti NSV seadusandluses ettenähtud juhtudel ja korras, samuti loodusõnnetuste ja eriolukordade puhul või siis, kui ettevõtte kahjustab teiste subjektide õigusi ja seaduslikke huve.

Paragrahv 11. Territoriaalse juhtimise detsentraliseeritus

Vabariigi kõigi piirkondade areng tagatakse maksimaalselt kohalike elanike huvides ja initsiatiivil. Eesti NSV territoriaalse haldussüsteemi moodustavad esmas- ehk madalama tasandina maakonnalinnad, alevid ja vallad, mis kujundatakse rajoonilise alluvusega linnade, alevite ja külanõukogude baasil, ning teisese ehk kõrgema tasandina vabariiklikud linnad ja maakonnad (praegused vabariikliku alluvusega linnad ja rajoonid).

Kohaliku omavalitsuse võimuorganiteks on kohalikud rahvasaadikute nõukogud, kelle pädevus sätestatakse Eesti NSV seadusandlusega kohaliku omavalitsuse kohta, millega piiritletakse ka kohalike täitev-korraldavate organite moodustamise kord ja funktsioonid.

Kohaliku rahvasaadikute nõukogu pädevuse piires vastuvõetud otsused on kohustuslikud vastaval territooriumil tegutsevatele ettevõtetele, asutustele, organisatsioonidele, ameti- ja teistele isikutele.

Kohalikud rahvasaadikute nõukogud korraldavad oma territooriumil sotsiaal- ja majanduselu isemajandamise printsiipidest lähtudes. Kohalikul rahvasaadikute nõukogul on iseseisev eelarve, mida ei arvata kõrgemalseisva eelarve koosseisu. Kohaliku eelarve kujundamise ja kasutamise korda reguleerivad Eesti NSV eelarve- ja maksukorralduse aluste seadused.

Majandustegevuse alustamine ja loodusvarade kasutamine kohaliku rahvasaadikute nõukogu territooriumil toimub vastava kohaliku rahvasaadikute nõukogu loal.

Paragrahv 12. Avatus ja partnerlus Eesti NSV isemajandamise tingimustes

Eesti NSV osaleb majanduse avatuse printsiibil aktiivselt nii NSV Liidu sisestes kaubavahetus(turu-)suhetes kui ka vastastikku kasulikus koostöös välisriikidega.

Eesti NSV kuulumine NSV Liitu ei välista tema suveräänsete õiguste realiseerimist suhetes teiste riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega.

II o s a. Omandus

Paragrahv 13. Omandusvormid Eesti NSV-s

Omandus Eesti NSV-s esineb järgmistes vormides: Eesti NSV riiklik omandus, kooperatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide ja ühiskondlike liikumiste ning üksikisikute omandus. Eesti NSV seadusandlusega määratud piires on Eesti NSV-s lubatud samuti nii NSV Liidu, teiste liiduvabariikide, välisriikide kui ka nende juriidiliste isikute ja kodanike omandus. Eesti NSV-s on lubatud erinevate omanduste mitmesugused segavormid.

Põhilised tootmisvahendid on ühiskondlikus omanduses. Seadusega määratud piires on lubatud väikeeraomandus.

Paragrahv 14. Omandisuhete reguleerimine Eesti NSV-s

Omandisuhteid Eesti NSV-s reguleeritakse Eesti NSV seadusandluse ja lepingutega.

Lähtudes kõigi omandusvormide võrdõiguslikkusest Eesti NSV-s, loob riik tingimused kõigis omandusvormides asuva vara rohkendamiseks kogu ühiskonna ja üksikisikute huvides.

Paragrahv 15. Eesti NSV riiklik omandus

Eesti NSV ainuomanduses on maa, maapõu, õhuruum vabariigi territooriumi kohal, sise- ja territoriaalveed, mandrilava, mets ja muud loodusvarad.

Eesti NSV territooriumiga piirneva Läänemere majandustsoonis asuvate ressursside valdamis-, kasutamise- ja käsutamiseõigus on rahvusvahelises õiguses tunnustatud ulatuses Eesti NSV-l.

Eesti NSV omandusse (sealhulgas munitsipaalomandusse) kuuluvad põhilised tootmisvahendid tööstuses, ehituses, põllumajanduses, transpordis ja sides, riiklikud pangad, riiklike kaubandus-, kommunaal- ja muude ettevõtete vara ning riiklik elamufond, aga ka muu vara, mis on tarvilik Eesti NSV sotsiaalse ja majandusliku arengu kindlustamiseks.

Paragrahv 16. Munitsipaalomandus

Eesti NSV omandus võib esineda munitsipaalomandusena. Munitsipaalomanduses on kohalike võimuorganite valduses, kasutuses ja käsutuses olev vara.

Munitsipaalomandusse kuuluva vara õigusliku režiimi määravad kohalikud võimuorganid kooskõlas Eesti NSV seadustega.

Munitsipaalomandusse objektide andmine, äravõtmine või ümberjaoamine kõrgemalseisvate riigivõimu- ja -valitsemisorganite poolt ilma kohaliku võimuorgani nõusolekuta on keelatud.

Paragrahv 17. Eesti NSV riiklikud ettevõtted

Eesti NSV omandusel, sealhulgas munitsipaalomandusel põhinevad riiklikud ettevõtted valdavad, kasutavad ja käsutavad neile kuuluvat vara kas operatiivse haldamiseõiguse alusel (riigiettevõtted) või delegeeritud omandiõiguse alusel (rahvaettevõtted). Rahvaettevõtted on neile kuuluva vara omanikud.

Eesti NSV omandiõiguse delegeerimine (üleandmine) rahvaettevõtetele toimub Eesti NSV seadusandluses ettenähtud korras.

Paragrahv 18. Kooperatiivsete organisatsioonide, ühiskondlike organisatsioonide ja ühiskondlike liikumiste omandus

Kooperatiivsed organisatsioonid ja nende ühendused, ühiskondlikud organisatsioonid ja ühiskondlikud liikumised valdavad, kasutavad ja käsutavad nendele omandiõiguse alusel kuuluvat vara vastavalt oma registreeritud põhikirjale ja Eesti NSV seadusandlusele.

Paragrahv 19. Üksikisikute omandus

Üksikisikute omandus Eesti NSV-s esineb isikliku omandusena või väikeeraomandusena.

Isiklik omandus on isiklike tarbimisvajaduste rahuldamise aluseks. Väikeeraomandus moodustab üksikisikute kaubatootmise majandusliku aluse.

Üksikisikute omand on võõrandatav ja pärandatav.

Paragrahv 20. Väljaspool Eesti NSV-d asuv omandus

Väljaspool Eesti NSV-d asuva Eesti NSV riikliku vara ja kooperaatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide ja ühiskondlike liikumiste ning Eesti NSV kodanike omanduses oleva vara valdamise kasutamise ja käsutamise tingimused määratakse kindlaks vara asukohariigi seadusandluse ja vastavate lepingutega.

Eesti NSV osutab abi käesoleva paragrahvi lg. 1 märgitud omanduse kaitsmisel.

Paragrahv 21. Välisriikide kodanike eraomandus Eesti NSV-s

Eesti NSV seadusandlusega sätestatud piires võib Eesti NSV-s esineda eraomand, mis kuulub kas osaliselt või täielikult välisriikide kodanikele või nende ühendustele.

III o s a.

Sotsiaalsed garantiid ja piirangud isemajandavas Eesti NSV-s. Isemajandamist käsitlev seadusandlus

Paragrahv 22. Eesti NSV majanduskorralduse sotsialistlik iseloom

Isemajandava Eesti NSV majanduskorralduse sotsialistlik iseloom väljendub riiklike sotsiaalsete garantiide loomises ning piirangute kehtestamises tagamaks elukeskkonna stabiilsuse ja inimsõbralikkuse, samuti sotsiaalse õigluse ning tarbijate huvide kaitse.

Paragrahv 23. Looduskaitseelised piirangud

Majandusettevõtete paigutamisel ja arendamisel kehtestatakse seadusandlikult looduskaitse ja looduskasutuse alased piirangud, sealhulgas keskkonnaohtlike ettevõtete sulgemise kord.

Paragrahv 24. Sotsiaalse heaolu tagamine

Eesti NSV-s tagatakse elanike materiaalsete, sotsiaalsete ja kultuuriliste vajaduste rahuldamise baastase, mis määratakse Eesti NSV normatiivaktidega. Riik arendab välja vähemalt baastaset tagava infrastruktuuri.

Eesti NSV elanike vahel toimub rahvatulu jaotamine töötasude, pensionide ja stipendiumidena eelkõige vastavalt iga töötaja kvalifikatsioonile ja tööpanusele, kusjuures kõigile Eesti NSV elanikele (perekondadele) tagatakse riiklikult vähemalt elatusmiinimumile vastav sissetulek.

Eesti NSV elanikele tagatakse eluase Eesti NSV elamuseadusandluses ettenähtud korras.

Isemajandav Eesti NSV kaitseb perekonda, sealhulgas vanemate ja laste tervist, tagab õiguslikud ja ainelised võimalused laste ja teiste töövõimete pereliikmete kodus hooldamiseks.

Paragrahv 25. Rändepiirangud ja -garantiid

Isemajandava Eesti NSV rändepoliitika on suunatud vabariigi demograafilise ja sotsiaal-kultuurilise situatsiooni stabiliseerimisele ja parandamisele ning toimub vastavalt Eesti NSV rändeseadusele, millega regulee-

ritakse migratsiooni ja ühtlasi tagatakse vabariiki elama asuvate teiste rahvuste esindajate kultuurilised ja sotsiaalsed õigused ning adapteerumise võimalused Eesti NSV-s.

Paragrahv 26. Tarbijate kaitse

Isemajandavas Eesti NSV-s rakendatakse riiklikke piiranguid ja soodustusi tarbijate huvide kaitseks, sealhulgas kaupade tervislikkuse ja kvaliteedi kontrolliks ning esmatarbekaupade piirhindade kehtestamiseks ja elukalliduse tõusu kompenseerimiseks.

Paragrahv 27. Töötajate huvide kaitse

Isemajandavas Eesti NSV-s antakse ametiühingutele ja teistele töötajate ühendustele laialdased õigused ja volitused töötajate ning töökollektiivide materiaalsete ja sotsiaalsete huvide ning õiguste kaitseks vastavalt Eesti NSV töö- ja ametiühinguseadustele, samuti muudele normatiivaktidele.

Paragrahv 28. Kultuurialased garantiid

Isemajandavas Eesti NSV-s tagatakse riikliku kultuuripoliitikaga eesti keele ja kultuuri kaitse ning arendamine, Eesti NSV territooriumil asuvate kõigi kultuuriväärtuste hoidmine ja rohkendamine.

Eestis elavatele vähemusrahvustele tagatakse võimalused nende keele ja kultuuri arenguks vastavalt Eesti NSV kultuuriautonomia seadusele.

Paragrahv 29. Haridusgarantiid

Isemajandavas Eesti NSV-s tagatakse riiklikult võimalused üld- ja kutsehariduse saamiseks selle kõigil tasanditel (alg-, kesk- ja kõrgharidusena) vastavalt Eesti NSV haridusseadusele.

Vabanevale tööjõule garanteeritakse ümberõppe ning kvalifikatsiooni täiendamise võimalused koos õppe- ja tööleasumise ajaks vajaliku materiaalse kindlustusega. Samuti tagatakse tööalase kvalifikatsiooni taastamine lapsehoolduspuhkusel olnud emadele.

Paragrahv 30. Sotsiaalhoolduse ja -kindlustuse garantiid

Isemajandavas Eesti NSV-s kindlustab riik sotsiaalhoolduse ning arstiabi kättesaadavuse kõigile abivajajatele.

Tagatakse vanurite, pensionäride, invaliidide ning füüsiliste ja vaimsete puuetega inimeste sotsiaalne ja majanduslik kaitstus, nende sotsiaalne võrdsus teiste ühiskonnaliikmetega.

Invaliidsus-, vanadus- või toitjakaotuspension peab vastama selle isiku tööpanusele ning ei tohi olla väiksem kehtivast elatusmiinimumist.

Paragrahv 31. Riigi kontroll Eesti NSV-s

Lähtudes käesoleva seaduse paragrahv 4 lg. 1 võivad kõiki Eesti NSV territooriumil asuvaid ning tema rahvamajanduskompleksi kuuluvaid ettevõtteid, asutusi ja organisatsioone kontrollida ning sellega seoses neile ettekirjutusi teha ainult Eesti NSV riiklikud ja ühiskondlikud kontrollorganid Eesti NSV seadusandluses ettenähtud korras. Vastavalt Eesti NSV poolt sõlmitud kokkulepetele võivad neid kontrollida ka muud kontrollorganid.

Kõigis maksustamist, elanikkonna tervishoiuolusid, looduskeskkonda ja infrastruktuuri puudutavates ning muudes seadusandluses ettenähtud küsimustes kontrollivad Eesti NSV kontrollorganid ka vabariigi territooriumil paiknevaid objekte, mis kuuluvad NSV Liidu teistes liiduvabariikides ja välisriikides asuvatele omanikele.

Paragrahv 32. Eesti NSV isemajandamist käsitlev seadusandlus ja käesoleva seaduse kohaldamine

Eesti NSV isemajandamine toimub Eesti NSV seadusandluse alusel. Lisaks käesolevale seadusele ja sellest lähtudes kehtestatakse Eesti NSV seadused Eesti NSV rahvamajanduskompleksi terviklikkuse, ettevõtluse, Eesti NSV valitsuse, kohaliku omavalitsuse, eelarve- ning maksukorralduse aluste, pankade, välismajandustegevuse, tarbijate kaitse ja hinnakujunduse kohta ning muud seadused ja teised normatiivaktid, millega reguleeritakse Eesti NSV majanduse ning sotsiaal- ja kultuurisfääri arengut. Eesti NSV Ministrite Nõukogu tagab valitsuse normatiivaktide operatiivse vastuvõtmise kooskõlas isemajandamise elluviimisest tulenevate vajadustega.

Kuni Eesti NSV seadusandluse kooskõlla viimiseni käesoleva seaduse ja muude Eesti NSV isemajandamist käsitlevate normatiivaktidega kohaldatakse Eesti NSV-s varem kehtestatud normatiivakte, kui need ei ole vastuolus Eesti NSV isemajandamise seadusandlusega.

Paragrahv 33. Käesoleva seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub vastuvõtmise päevast.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL
Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär A. ALMANN

Tallinn, 18. mail 1989.

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU OTSUS

224 Eesti NSV üleminekust isemajandamisele

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu, juhindudes Eesti NSV konstitutsioonist ja NLKP XIX üleliidulise konverentsi resolutsioonist «Rahvussuhetest» ning lähtudes eesmärgist saavutada Eesti NSV majanduse ning sotsiaal- ja kultuurisfääri tasakaalustatud areng ja majanduslik iseseisvus, peab vajalikuks viia Eesti Nõukogude Sotsialistlik Vabariik üle isemajandamisele Eesti NSV Ministrite Nõukogu esitatud Eesti NSV isemajandamise koondkontseptsiooni alusel.

Eesti NSV isemajandamise tingimustes hakkavad Eesti NSV kogu sotsiaalmajanduslikku kompleksi juhtima ainult Eesti NSV riigivõimu- ja -valitsemisorganid vabariigi seadusandluse alusel.

Eesti NSV täidab oma kohustusi üleliidulise rahvamajanduskompleksi ees ja võtab osa selle arengust vastavalt kokkulepetele ja lepingutele, mille Eesti NSV sõlmib NSV Liidu organite, teiste liiduvabariikide ja nende osadega, lähtudes poolte vastastikku kasuliku tööjaotuse ja ekvivalentse kaubavahetuse printsiipidest.

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:

1. Kiita heaks Eesti NSV isemajandamise koondkontseptsioon ja selle alusel välja töötatud NSV Liidu seaduse projekt «Eesti NSV ülemineku kohta vabariiklikule isemajandamisele (majanduslikule iseseisvusele)» ning kohustada Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esitama see Eesti NSV seadusandliku algatusena NSV Liidu Rahvasaadikute Kongressile.

2. Teha Eesti NSV Ministrite Nõukogule ning linnade ja rajoonide rahvasaadikute nõukogudele ülesandeks kindlustada Eesti NSV üleviimine isemajandamisele 1. jaanuarist 1990, tagades isemajandamise ellurakendamise kõigil etappidel vabariigi rahvamajanduse tasakaalustatud ja efektiivse arengu.

3. Alustada ettevalmistustöödega Eesti NSV üleminekuks isemajandamisele Eesti NSV isemajandamise koondkontseptsiooni alusel.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär A. ALMANN

Tallinn, 18. mail 1989.

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI SEADUS

225 Kodanike ühenduste kohta

I. Üldsätted

§ 1. Käesolev seadus, pidades silmas eesmärki riiklikult tagada Eesti NSV kodanike konstitutsioonilist õigust vabatahtlikult ühineda omaalgatusliku tegevuse arendamiseks, määrab kindlaks kodanike vabatahtlike ühenduste — ühiskondlike organisatsioonide (sealhulgas seltside, fondide ja teiste omaalgatusorganite) ja nende liitude ning ühiskondlike liikumiste — moodustamise, tegevuse ja likvideerimise põhimõtted.

§ 2. Ühiskondlik organisatsioon käesoleva seaduse mõttes on kolme ja enama füüsilise isiku ühendus, ühiskondlike organisatsioonide liit aga kahe või rohkema ühiskondliku organisatsiooni ühendus.

§ 3. Käesoleva seadusega reguleeritakse ka määratlemata liikmeskonnaga kodanikutahete realiseerimise ning ühiskonnaelus osalemise vormi — ühiskondliku liikumise (edaspidi: liikumise) — moodustamist ning tegevust.

§ 4. Ühiskondlikud organisatsioonid, nende liidud ja liikumised moodustuvad vaba algatuse alusel ning nad tegutsevad liikmete (osavõtjate) tahete ja huvide kohaselt vabatahtliku ühistegevuse, võrdõigussuhtluse ning omavalitsuse alusel ning võtavad vastavalt oma põhikirjalistele ülesannetele osa riigi ja ühiskonna asjade juhtimisest ning poliitiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste küsimuste otsutamisest.

§ 5. Ühiskondlike organisatsioonide, nende liitude ja liikumiste tegevuse aluseks on asutamiskoosolekul vastuvõetud ja käesoleva seadusega ettenähtud korras registreeritud põhikirja (põhidokument). Kodanike ühendus omandab juriidilise isiku õigused ja alustab tegevust tema põhikirja (põhidokumendi) registreerimise hetkest.

Käesolev seadus ei reguleeri kooperatiivsete ühenduste, usuühingute ja nende liitude, samuti kodanike omaalgatuslike organite ja organisatsioonide tegevust, kes ei taotle juriidilise isiku seisundit.

§ 6. Ühiskondliku organisatsiooni, ühiskondlike organisatsioonide liidu või liikumise põhikirjas (põhidokumendis) peab sisalduma:

- 1) nimetus ja struktuur;
- 2) tegevuse eesmärgid ja nende saavutamise vahendid, tegutsemispiirkond;
- 3) liikmeks astumise, liikmest lahkumise ja väljaarvamise tingimused ja kord;
- 4) liikmete (liikumises osalejate) põhiõigused ja kohustused;
- 5) juhtorganite ja revisjonikomisjoni moodustamise kord ja nende volituste kestvus;
- 6) finantsmajandusliku tegevuse põhialused;
- 7) reorganiseerimise ja likvideerimise tingimused ning kord.

§ 7. Ühiskondlikesse organisatsioonidesse ja nende liitudesse võib kuuluda ning liikumisest osa võtta võrdsetel alustel iga Eesti NSV kodanik. Vastavalt põhikirjale ning kehtivatele normatiivaktidele võivad liikmeskonda kuuluda (liikumises osaleda) teiste liiduvabariikide kodanikud, samuti kollektiivliikmena (osalejana) juriidilised isikud. Välisriikide kodanike ja kodakondsuseta isikute ühendusse vastuvõtmisest informeeritakse põhikirja registreerinud organit.

§ 8. Ühiskondlike organisatsioonide, nende liitude ja liikumiste täidesaatva juhtorgani tegevsesimees saab olla täisealine Eesti NSV kodanik.

Täidesaatva juhtorgani muud liikmed peavad olema vähemalt 16 aastat vanad, noorte- ja lasteorganisatsioonides nende põhikirjas (põhidokumendis) ettenähtud vanuses.

§ 9. Ühiskondliku organisatsiooni moodustamisel riigiorgani, ettevõtte, asutuse või muu organisatsiooni juurde vaatab tema põhikirja (põhidokumendi) enne selle registreerimiseks esitamist läbi vastav organ, ettevõtte, asutus või organisatsioon, mille kohta tehakse põhikirja (põhidokumendi) mäрге.

§ 10. Ühiskondlikud organisatsioonid, nende liidud ning liikumised võivad ühineda, sõlmida koostööleppeid riigivõimu- ja -valitsemisorganitega ning üksteisega, sealhulgas NSV Liidu teistes liiduvabariikides ning välisriikides asuvatega. Välismaal asuvate organisatsioonide ja liikumiste liikmeks (osalejaks) astumisel või liikmelisuse (osaleja staatuse) taastamisel peavad ühendused sellest informeerima nende põhikirja (põhidokumendi) registreerinud organit.

§ 11. Registreeritud ühiskondlikud organisatsioonid, nende liidud ja liikumised võivad kooskõlas kehtestatud korraga ja silmas pidades põhikirjalisi eesmärke moodustada koosseisulisi allüksusi ning arendada muud tegevust, mis ei ole vastuolus nende põhikirjaga (põhidokumendiga).

§ 12. Ühiskondlike organisatsioonide ja nende liitude ning liikumiste nimeks ei või võtta mõne teise ühiskondliku organisatsiooni, ühiskondlike organisatsioonide liidu või liikumise nimetust.

II. Registreerimine

§ 13. Ühiskondlikud organisatsioonid, ühiskondlike organisatsioonide liidud ja liikumised esitavad oma põhikirja (põhidokumendi) ühe kuu jooksul pärast selle vastuvõtmist registreerimiseks asukohajärgsele rajooni või vabariikliku alluvusega linna rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteele.

Ühiskondlikud organisatsioonid ja nende liidud, kelle tegevus hõlmab rohkem kui ühe rajooni või vabariikliku alluvusega linna territooriumi, esitavad oma põhikirja (põhidokumendi) sama tähtaja jookul pärast selle vastuvõtmist registreerimiseks Eesti NSV Ministrite Nõukogule, kes võib määrata põhikirja (põhidokumendi) registreerijaks tema tegevussuunale vastava Eesti NSV ministeeriumi, riikliku komitee või teise keskasutuse.

Ühiskondlikud liikumised, kelle tegevus hõlmab rohkem kui ühe rajooni või vabariikliku alluvusega linna territooriumi, esitavad oma põhikirja (põhidokumendi) sama tähtaja jookul registreerimiseks Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumile.

§ 14. Põhikiri (põhidokument) esitatakse registreerimiseks kahes, ühiskondliku organisatsiooni, ühiskondlike organisatsioonide liidu või liikumise täidesaatva juhtorgani liikmete poolt allakirjutatud eksemplaris, millele lisatakse asutamiskoosoleku protokollid ära kirja.

§ 15. Registreerimisavalduse esitajaks on kodanike ühenduse asutajaliige või volituse põhjal muu isik, kelle peale on pandud ühenduse asjaajamine.

§ 16. Põhikirja (põhidokumendi) vaatab registreeriv organ läbi kahe kuu jooksul saabumise päevast arvates. Selle aja jooksul kontrollitakse põhikirja (põhidokumendi) vastavust seadusandlusele. Registreerimisküsimuse otsustamisel on vastava ühiskondliku organisatsiooni, ühiskondlike organisatsioonide liidu või liikumise täidesaatva juhtorgani volitatud esindaja kohalolek kohustuslik.

§ 17. Põhikirja (põhidokument) registreeriv organ võtab registreerimise või sellest keeldumise kohta vastu otsuse, millest peab kirjalikult teatama registreerimist taotlevale kodanike ühendusele kümne päeva jooksul arvates otsuse tegemisest. Keeldumises peab olema näidatud konkreetne normatiivakt ja selle säte, millega põhikiri (põhidokument) on vastuolus.

§ 18. Ühiskondliku organisatsiooni, ühiskondlike organisatsioonide liidu või liikumise põhikirja (põhidokumendi) registreerimisest keeldumise korral võib ühe kuu jooksul kaevata registreerimisest keeldunud organi suhtes kõrgemalseisvale organile, kelle otsus on lõplik.

§ 19. Põhikirjas (põhidokumendis) tehtavad muudatused ja täiendused kuuluvad registreerimisele samas korras ja tähtaegadel nagu põhikiri (põhidokument).

§ 20. Registreeritud ühiskondlike organisatsioonide, nende liitude ning liikumiste kohta peab Eesti NSV Justiitsministeerium registrit.

Kodanike ühenduse põhikirja (põhidokumendi) registreerinud organ esitab kolme päeva jooksul registripidajale ühe eksemplari otsusest kodanike ühenduse põhikirja (põhidokumendi) registreerimise kohta, samuti põhikirja (põhidokumendi) enda ning andmed täidesaatva juhtorgani kohta ja tema aadressi.

III. Tagatised

§ 21. Ühiskondlikud organisatsioonid, nende liidud ja liikumised juhivad oma tegevuses Eesti NSV konstitutsioonist, käesolevast seadusest ning muudest normatiivaktidest.

Sekkumine ühiskondlike organisatsioonide, nende liitude ja liikumiste siseasjadesse pole lubatud. Oma õiguste kaitseks on neil õigus pöörduda põhikirja (põhidokumendi) registreerinud organi, seaduses ettenähtud korras kohtu või prokuratuuriorgani poole.

Kodanike ühenduste tegevus ei tohi kahjustada kodanike ja organisatsioonide õigusi ning seaduslikke huve, samuti takistada riigiorganite, teiste kodanike ühenduste, ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide seaduspäraste funktsioonide täitmist ega tohi olla suunatud ühiskonnaelu demokraatlike põhimõtete vastu.

§ 22. Kaebused ühiskondliku organisatsiooni, ühiskondlike organisatsioonide liidu või liikumiste organite ning ühenduse nimel tegutsevate isikute ebaseadusliku tegevuse kohta vaatab läbi kohus.

Eesti NSV riigiorganid, asutused, ettevõtted ja organisatsioonid ning kodanikud võivad pöörduda ühiskondliku organisatsiooni, ühiskondlike organisatsioonide liidu või liikumise põhikirja (põhidokumendi) registreerinud organi või prokuratuuriorgani poole ettepanekuga tõkestada nende seadusvastane tegevus.

IV. Tegevuse lõpetamine

§ 23. Ühiskondlikud organisatsioonid ja nende liidud ning liikumised lõpetavad oma tegevuse või nad likvideeritakse nende põhikirjas (põhidokumendis) fikseeritud alustel ja korras.

Likvideerimiskulud kaetakse likvideeritava kodanike ühenduse vara arvel.

§ 24. Kui ühiskondliku organisatsiooni, ühiskondlike organisatsioonide liidu või liikumise tegevus ei vasta seadusele, põhikirja (põhidokumendi) nõuetele, teeb registreerinud organ kirjaliku hoiatuse ning võtab tarvitusele abinõud seaduserikkumise tõkestamiseks. Kui kodanike ühendus kolme kuu jooksul pärast hoiatuse saamist pole viinud oma tegevust kooskõlla põhikirja (põhidokumendi) nõuetega või kui ta ei ole ühe aasta jooksul registreerimisest arvates alustanud tegevust, tühistab registreerinud riigiorgan oma otsuse ühenduse registreerimise kohta ning kodanike ühenduse tegevus kuulub lõpetamisele.

Selle otsuse peale võib kaevata käesoleva seaduse §-s 18 ettenähtud korras ja tähtaegadel.

V. Lõppekirjad

§ 25. Kõik enne käesoleva seaduse jõustumist registreeritud ühiskondlikud organisatsioonid, nende liidud ning liikumised on kohustatud kuue kuu jooksul käesoleva seaduse jõustumisest arvates viima põhikirja (põhidokumendi) kooskõlla käesoleva seaduse nõuetega, misjärel neid registreerinud riigiorgan esitab kolme päeva jooksul põhikirja (põhidokumendi) ja andmed täidesaatva juhtorgani kohta ning selle aadressi registripidajale.

Kui nimetatud ühendus ei suuda oma tegevuse alusdokumenti viia märgitud tähtajal kooskõlla käesoleva või teiste Eesti NSV seadustega, kuulub tema tegevus lõpetamisele.

§ 26. Käesolev seadus ei reguleeri Eesti NSV konstitutsioonis märgitud nende ühiskondlike organisatsioonide tegevust, kellel on üleliidulisi keskorganeid, kooperatiivsete ja teiste oma põhitgevusega ainelist kasu saamist taotlevate ühenduste, samuti ka usuühingute ja nende liitude, kodanike omaalgatuslike organite ja organisatsioonide tegevust, kes ei taotle juriidilise isiku seisundit.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL
Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär A. ALMANN

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU OTSUS

226 Eesti NSV rahvakohtute mõnede rahvakohtunike valimise kohta

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:

Valida järgmised Eesti NSV rahvakohtute rahvakohtunikud:

Andres Alas — Tallinna Lenini Rajooni Rahvakohus.

Raivo Isakar — Rakvere Rajooni Rahvakohus.

Irma Külavee — Rakvere Rajooni Rahvakohus.

Äili Rodi — Tallinna Kalinini Rajooni Rahvakohus.

Reet Sobolev — Harju Rajooni Rahvakohus.

Alla Tsirkulina — Tallinna Kalinini Rajooni Rahvakohus.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär A. ALMANN

Tallinn, 18. mail 1989.

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI SEADUS

227 Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seaduste kinnitamise kohta

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:

Kinnitada Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlused:

17. maist 1989 «Muudatuste tegemise kohta mõnes Eesti NSV seadusandlikus aktis»;

17. maist 1989 «Muudatuse tegemise kohta «Eesti NSV parandusliku töö koodeksi» §-s 78¹»;

17. maist 1989 «Massirepressioonidega seotud vaidlustes kohtukulude tasumisest vabastamisest, hagide aegumise tähtajast ja muudatuste tegemisest mõnedes Eesti NSV koodeksites»;

17. maist 1989 «Eesti NSV Riikliku Hinnakomitee likvideerimise kohta».

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär A. ALMANN

Tallinn, 18. mail 1989.

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU OTSUS

228 Eesti NSV Ministrite Nõukogu isikulises koosseisus muudatusi teinud Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadluste kinnitamise kohta

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:
Kinnitada Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlused:

17. maist 1989 «Sm. Elmar Aleksandri p. Mati väljaarvamise kohta Eesti NSV Ministrite Nõukogu koosseisust»;

17. maist 1989 «Sm. Tiit Elmari p. Järve arvamise kohta Eesti NSV Ministrite Nõukogu koosseisu»;

17. maist 1989 «Sm. Garald Otto p. Krugeri vabastamise kohta Eesti NSV Riikliku Transpordikomitee esimehe kohustest»;

17. maist 1989 «Sm. Tiit Roberti p. Vähi nimetamise kohta Eesti NSV Riikliku Transpordikomitee esimeheks».

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär A. ALMANN

Tallinn, 18. mail 1989.

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU OTSUS

229 Muudatuste tegemisest Eesti NSV Ülemnõukogu alatiste komisjonide koosseisus

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:

Teha Eesti NSV Ülemnõukogu alatiste komisjonide koosseisus järgmised muudatused:

1. Vabastada rahvasaadik Enn-Arno Augusti p. Sillari Eesti NSV Ülemnõukogu seaduseelnõude komisjoni esimehe kohustest seoses tema valimisega Eesti NSV Ülemnõukogu juhatajaks.

2. Valida rahvasaadik Hillar Evaldi p. Eller Eesti NSV Ülemnõukogu seaduseelnõude komisjoni esimeheks, vabastades ta sama komisjoni esimehe asetäitja kohustest.

3. Valida rahvasaadik Sulev Voldemari p. Kont Eesti NSV Ülemnõukogu seaduseelnõude komisjoni esimehe asetäitjaks, vabastades ta sama komisjoni liikme kohustest.

4. Valida rahvasaadikud Garald Otto p. Kruger ja Aleksei Kuzma p. Lukoškin Eesti NSV Ülemnõukogu transpordi- ja sidekomisjoni liikmeks, suurendades vastavalt selle komisjoni koosseisu.

5. Valida rahvasaadik Ülo Oskari p. Ulu ots Eesti NSV Ülemnõukogu ehitus- ja kommunaalmajanduskomisjoni liikmeks.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär A. ALMANN

Tallinn, 18. mail 1989.

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU OTSUS

230 Järelepärimisest seadusandliku initsiatiivi korras NSV Liidu Ülemnõukogule esitatud seaduseelnõu realiseerimise tulemuste kohta

Eesti NSV Ülemnõukogu võttis 1988. aasta 7. detsembril vastu seaduse «Kohtuväliste massirepressioonide kohta Nõukogude Eestis 1940—1950-ndail aastail», mille §-s 5 kiideti heaks NSV Liidu seaduseelnõu «Stalinismi perioodi kohtuvälisest massirepressioonidest» ning esitati see NSV Liidu konstitutsiooni § 113 alusel seadusandliku initsiatiivi korras läbi vaatamiseks NSV Liidu Ülemnõukogule. Senini ei ole meile teada eelnimetatud seaduseelnõu realiseerimise tulemused. Lähtudes eeltoodust, Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:

Pöörduda NSV Liidu Ülemnõukogu poole järelepärimisega, mida on tehtud seaduseelnõu «Stalinismi perioodi kohtuväliste massirepressioonide kohta» realiseerimiseks.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL
Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär A. ALMANN

Tallinn, 18. mail 1989.

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU OTSUS

231 Suhtumisest Molotovi-Ribbentropi pakti

Eesti NSV Ülemnõukogu, lähtudes Eesti NSV Ülemnõukogu poolt 16. novembril 1988. aastal vastu võetud suveräänsuse deklaratsioonist ning juhindudes EKP Keskkomitee 1989. aasta XIV pleenumi seisukohadest, peab vajalikuks anda selge hinnang 23. augustil 1939. a. sõlmitud NSV Liidu ja Saksamaa mittekallaletungilepingule koos selle salaprotokolliga, mille alusel jagati Ida-Euroopa nendevahelisteks huvisfäärideks. Neis lepetes sätestatule tuginedes toimus rahvaste saatuse üle vägivaldne otsustamine suurriikide sõjalis-poliitilisel surveel, millega rikuti otseselt rahvusvahelise õiguse ja rahvaste enesemääramise õiguse põhimõtteid.

Tulenevalt eeltoodust oli Eesti Vabariigi valitsus sunnitud sõlmima NSV Liiduga vastastikuse abistamise pakti, mille alusel toodi Eestisse NSV Liidu väed ja mis olid eelduseks 1940. a. juunisündmustele. Sellele järgnes stalinismi režiimi terror ja Eestimaal muutus kaitsetuks suurriikliku surve ees.

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:

1. Mõista hukka ja taotleda NSV Liidu Rahvasaadikute Kongressilt NSV Liidu ja Saksamaa vahel 23. augustil 1939. aastal sõlmitud mittekallaletungilepingu (Molotovi-Ribbentropi pakti) koos selle salaprotokolliga kehtetuks tunnistamist allakirjutamise hetkest.

2. Pöörduda NSV Liidu Rahvasaadikute Kongressi poole taotlusega moodustada erikomisjon Eestist, Lätist ja Leedust valitud NSV Liidu rahvasaadikute ja spetsialistide osavõtul, et välja töötada ning juunikuu jooksul avalikustada ajaloolis-juriidiline, poliitiline ja eetiline seisukoht Molotovi-Ribbentropi pakti ning selle sõlmimisele järgnenud sündmuste kohta.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL
Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär A. ALMANN

Tallinn, 18. mail 1989.

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU OTSUS

232 Suhtumisest Tbilisis aset leidnud traagilistesse sündmustesse käeoleva aasta 9. aprillil

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:

1. Toetada Eesti NSV-s valitud NSV Liidu rahvasaadikute 28. aprilli 1989. a. avaldust.

2. Teha NSV Liidu Rahvasaadikute Kongressile ettepanek rakendada meetmeid, et ära hoida igasugune võimalus analoogiliste vägivaldaktide kordumiseks.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL
Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär A. ALMANN

Tallinn, 18. mail 1989.

INDEKS 78280

Väljaandja: Eesti NSV Ministrite Nõukogu Asjadevalitsus.

Trükkida antud 5. 06. 1989. Trükipoognaid 1,5. Arvestuspoognaid 1,8. Tellimuse nr. 879.
ENSV MN Asjadevalitsuse Trükikoda, Tallinn.

1. ...
2. ...
3. ...

...

INDEX

...

INDEX

...

Raamatupäevik

89-1408a

20.06.88.

